

farnir stórliga at finnast at bløðum og blaðskrivning eisini í hinum demokratiskum londunum og tað einamest í háborg demokratisins: Onglandi. Har er stutt síðan sett kongalig nevnd, ið kanna skal bløð Onglands, og ófæra hart orðaskifti var í Parlamentinum millum menn úr ymiskum flokkum um hetta forvitnisliga og týðningarmikla evni. Atfinningin kom serliga frá Arbeidaraðlokkinum. Undir orðaskiftinum kom fram, at peningamein hveðu lagt øll tey størstu og mest útbreiddu bløðini undir seg og nýtt tey til egð gagn og til at fremja sín egnu persónpolitikk. Tey vóru skøpt um til »business», og tosað var um »aviskongara», sum áttu eina fjøld av bløðum, ið komu út í fleiri milliónum av einatøkum, og sum við síni peningamegi tóku onnur bløð av fótum og settu sær soleiðis eitt »bløðmonopol» í landinum. Hin áður frii og óhefti blaðmaðurin kom í sínum starvi at gerast undirbráttligur og misti sitt skrivingsfrælsi.

Sagt varð, at ein og hvør hevði loyvi at stovna blað. Men tað var lættari sagt enn gjørt. Tí tað kostaði 40 milliónir krónur at stovna eitt blað. Tað sást eisini, hvussu bløðini vóru minkað. Nóg vóru hvorin, og eingi vóru afturkomin.

Eingir blaðmenn av týðningi komu heldur fram longur. Og tað var tí, at teir ikki tóru at skriva tíðindi, sum teir vildu ella seta fram sínar egnu hugsanir. Teir stóðu í tænnastu hjá blaðkongum, sum í síni makt hildu, at teirra áskoðan var friðhald, og teirra politisku sjónarmið vóru næstan gudabörin. Ein kundur ferðast úr býi og í bý og keypa nýggj bløð; men øll vóru eins: innihald, tíðindi, greinir og stuttleikatilfarið, alt var hitt sama.

Tað batti ikki at gera lóg, ið hindra kundur blaðeigara at umskapa tíðindini; men lóg kundur verða gjørd, ið forðaði einum manni at hava ein riðil av bløðum, har hann kundur umskapa tíðindini.

Soleiðis sum skilið var, kundur hesar peningasamtøkurnar sleppa at stovna bløð, ið báðu tey góðu, gomlu bløðini burtur.

»Manchester Guardian», sum mong hildu vera besta blað í Onglandi, hekk uppi í »Manchester Evening News», ið bardist uppá lívi við blað hjá einum av rikmonnum. Og fór »Manchester Evening News» av fótum, tók tað »Manchester Guardian» við sær. Tað var ikki møguligt hjá hesum bløðum, sum vóru fíggarliga veik, at stríðast móti slíkum risasamtøkum.

Men nú eru, sum nevnt, hesi viðurskifti farin til kongaliga nevnd at hannfara, og so fæst at frætta, hvat ið kemur burtur úr.

Lýsið dúgliga

í SOCIALINUM

Nis Petersen.

Danska skaldið *Nis Petersen*, sum doyði í 1943, og sum í ár, um hann livdi, hevði fyllt 50 ár, var ikki Føroyingum ókunnigur. Føroyar høvdu tann heiður at hýsa honum mestapartin av einum ári. Hann búði hetta tíðarskeiðið á Tvøroyri, og har var hann staddur, tá ið skaldsøga hansara, *Sandalmagerens Gade*, kom út og var so væl fagnað av atfinnarum í Danmark. Tað frættist eisini einaferð, at hann ætlaði at skriva bók við føroyskum evni; men hon kom ongantíð. Eina vakra yrking skrivaði hann til Føroyingar, og eina stuttu søgu hevði hann við føroyskum evni.

Skald kunna ikki altíð laga seg eftir samfelagsligum síðum og skikkum. Mong ganga heit út um mark, og Nis Petersen var eitt av teimum. Hann var ein hvíldarleysur ferðingamaður, ein »vagabondnatur», sum ikki er so sjáldsum í bókmentasøguni. Hann válaði so at siga knøttin runt og tókst við tey mest ójovnu störv, ið hugsast kunna. Ongantíð kundur hann festa seg í nøkrum, og tað vóru tær tíðir, at hann gekk sum biddari at biðja sær inn í munnin.

Men Danir meta hann at vera stór skald — eitt av teirra: størstu — serliga sum lyrikari. Hansara yrkingar eru finar og livsvisar. Tær sýna ein mann, sum goymir barni í sínum sinni, hóast hann so í hvi sínum mangan fer út um hitt borgarliga mark. Hansara lyndið er opið og vakið fyri natúr og hinum skiftandi árstíðum. Hann hevur eisini »pathos», tað sum nútíðarskaldini oftast tykjast at hava mist. Hetta kemur fram í hini áðurnevndu yrkingini til Føroyar og Føroyingar.

Honum eydnaðist bert at skriva tvær skaldsøgur, »Sandalmagerens Gade» og »Spildt Mælk». Hin fyrri bók er tikin frá tí gamla Rom, hin seinra úr Írlandi, frá tí írka frælsisbardaganum.

Atfinningarmenn í Danmark siga »Sandalmagerens Gade» at vera eitt stórt verk, hin besta roman, sum komin er fram í okkara tíð í Danmark. Men høvdu tí sett stóran vónir til hina seinri bókina »Spildt Mælk», men hon stóð ikki mót við hina fyrri. Í hesari fært tú tó best skaldið sjálvt at siggja. Forutan hesar báðar nevndu skaldsøgur, gav hann út nøkur yrkingasøvn og í seinastuni nakrar stuttu søgur.

DANmotorurin

er haldgóður og drívsikkur.

Um tygum ynskja góðan bátamotor, so havi eg nakrar 4 takts 5/6 hk DANmotorar á lagri, sum kunna leverast straks.

Hj. á Heygum, tlf. 77.
Tvøroyri.

PRÍSTALIÐ

Nóg hevur verið talað og skrivað um prístalið hesi árin.

Tað hevur víst seg sum flest allir partar hava verið samdir um, at ein broytan hevur verið neyðug; men longur enn higartil hevur semjan ikki rokkið, og tí er heldur eingin broytan gjørd.

Ein hevur havt varhugan av, at tann parturin, ið mest hevur talað um at fingið eina »rættvísar» prístalsskipan, hevur viljað fingið hana lagda soleiðis, at lórnar skuldu ganga munandi niður uttan samstundis gjøgnum eina prísreguleran at veita fólki livilig kor.

Hann fællir sviðan, ið hæggið fær. Og tann parturin av fólkinum, sum livað hevur undir prístalsskipanini, og sum hevur verið bundin av teim lønum, henda skipan fyrrskivar, hevur alla tíðina sagt, at lórnar hava verið ov lágar í mun til veru- prísirnar.

Arbeidsmannafeløg um alt landið hava javnt og samt havt prístals-spurningin til viðgerðar, og alla staðni frá frættist, at arbeidarin heldur seg vera sviknan.

Tað, ið allir arbeidarar eru samdir um, er, at við útroknan av prístalsbudgettinum er upprunaliga roknað út frá eini alt ov lágar ársvinnu. Tað kann vera rætt, sum so mangan er sagt, at menn í 1939 ikki kundur rokna sær størri ársinntøku enn 2200 kr.; men føroyskir arbeidarar halda, at tað ið seg sjálvt mátti verið nóg galið, at teir tá, vegna tær vánaligu tíðir og tað arbeidloysi, ið tá ráddi, ikki kundur bota um kor sín, um teir ikki eisini nú skulu straffast meir enn tvífalt fyri tað.

Tað er eisini ófatuligt, at nakar kann fáa seg at siga sum so: Tí livdu av tí, títt vunnu í 1939; tí eiga tí at liva eins væl av tí, ið prístalsskipanin nú loyvir tykkum at vinna. Ella fyri at siga tað greiðari við tølum: Restaði tykkum tá einar 1000 kr. í at liva hampuliga væl, so liva títt tó nú eins væl og tá, um 2450 kr. resta í — títt kunnu keypa um lag tað sama nú sum tá.

Blað kunnu skriva, og menn kunnu tala um, hvussu aðrir hava skipað seg viðvikjandi prís og lønum. Hin føroyski arbeidarin letur seg neyvan leingi aftrat smyrja um munnin við lónum og fægum orðum. Tað er honum als ikki nóg mikið at fáa prístalsskipanina broytta; men hann krevur hana broytta soleiðis, at hon veruliga ber honum munandi bata. Hann er greiður yvir, at ein arbeidari er verður løn sína, og at hann skal kunna liva av henni og ikki sum higartil bert skal kunna pina seg igjøgnum livið við henni.

Tingið hevur í hesum døgnum prístalsskipanina til viðgerðar, og teir yvir 6000 organiseraðu føroysku arbeidararnir, ið eru so nóg tann størsta fjøldin av Føroya

fólki, standa sanniliga ikki líka-sælir í dag og hyggja at. Teir hava hesi árin kent sviðan av teim alt ov lágu lønunum og eru farnir at keðast av lónum og fægum orðum.

Hann sparir uppá skillingin og letur dálan rúka.

Harra blaðstjóri!

Gerði so væl at geva hesum reglum pláss í heiðraða blað tygara:

Tá ið meiaríði á sinni var stovnað í Suðuroy, gleddist mangur jarðbrúkarar m. a. undirskrivaði; tí nú hildu vit, at man fór at sleppa av við hvønn mjólkasopa, ið man kundur skaffa.

Men gakk! Vit finga annað at siggja enn so. Eg veit ikki so væl hvussu aðrir eru staddir, men míni forhold eru so, at eg havi roynt hvat eg kann at strevast við at fáa so frægt av jørð, at eg umframt til sjálvs brúk, kundur selja ein mjólkasopa av og á. Jú, eg kom við tíðini at hava tvær kýr, og hevði orðnað tað soleiðis, at eg kundur hava mjólk at selja ta tíð, tá ið annars mjólk var so ring at fáa.

Og sjálvsagt hevði eg tað álít á meiarinum at tað fór at avheinta tað mjólk, ið eg kundur lata. Men tak við! Eg var noyddur nú ein dagin at selja aðra kúna, av teirri grund, at meiaríði ikki kundur avheinta mjólkina frá mær.

Men tað er víst: Tað er syndarligt at koma inn í meiaríði og siggeja tær tómu spannnar standa har og gráta eftir mjólk, meðan stjórin stendur og kagar niður í tær, tí hansara er skuldin, at tær standa so.

Eg hugsi, at mangur við mær sigur: Tvi fyrri stýrið!

Jardabrukari.

Føroya Fólkaháskúli

Sumarskeið fyrri gentur verður frá t. mei til ólavseku.

Tær, ið ætla sær á skúlan, kunnu søkja um styrk hjá amtinum innan 15. mars.

Nærri frágreiðing hjá

Jóannesi av Skarði, tlf. 243.

Kúgv til sølu.

Ein kúgv av sera góðum slag er vegna hoytrot til sølu. Hon er 3 ára gomul og kálvaði fyrst í oktober seinasta ár.

Blaðstjórinn sigur frá.

Sveinaroynd.

Teir, ið ætla sær at gera sveinaroynd í ár, verða biðnir um at melda seg hjá *Steingrim Winther* innan 14. februar.

Havnar Handverksmeistarafelag.